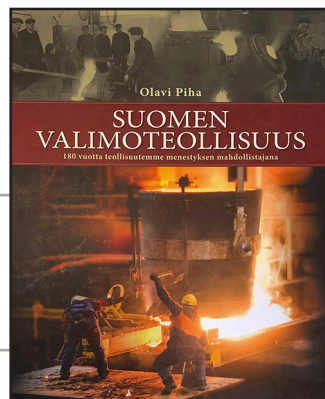

Taitajien ammattikunta

Panu Nykänen¹

Olavi Piha
*Suomen valimoteollisuus. 180 vuotta teollisuutemme
 menestyksen mahdollistajana.*
 PunaMusta Oy, Tampere 2018.

Teollisuudessa on joitakin suurelle yleisölle tuntemattomia, mutta koko teolliselle järjestelmälle keskeisiä toiminnan aloja, joiden työn tulokset ratkaisevat pitkälle kaiken teollisen toiminnan tason maassamme. Näistä tärkeimpiä on valimoteollisuus.

Valaminen on taidetta, johon sisältyy sekä insinööritaitoa että tiedettä asiaa tuntemattomalle perin käsittämättöminä annoksina – kysymyksessä on kokonaisen kulttuurin tuote. Suomalaisen valutuotteen erottaa esimerkiksi länsinaapurimme teollisiin aikaansaannoksiin verrattuna yksinkertaisesta toimivuudesta ja taloudellisesta muotoilusta. Näinhän asia on ollut jo rautakaudelta lähtien. Valamiseen liittyy jotain, jota voi kutsua jopa taikuudeksi.

Suomen valimoteollisuus -kirja esittelee itse asiassa suuren joukon käytännön teollisen työn suursaavutuksia, kotimaiseen tapaan ehkä jälleen liian vaatimattomasti kuvaillen. Tarina metalliteollisuutemme selviytymisestä 1900-luvun poliittisista ja taloudellisista kriiseistä lopulta kuitenkin voittajana kaipaisi hieman kiillotusta. Meillä osataan uskomattoman hienoja asioita.

Suomen valimoteollisuus muodostaa pienen ja eriytyneen teollisen ryhmän ja ammattikunnan, jonka osuus maamme historiassa on jäänyt valitettavan vähälle huomiolle. Olavi Piha on julkaissut alaa esittelevän suurteoksen, joka antaa ensimmäistä kertaa mahdollisuuden tutustua tähän ammattikuntaan kokonaisuutena. Suuren työn mitasta kertoo se, että julkaisussa on peräti 519 numeroitua sivua.

Valimoteollisuuden esittely aloitetaan teoksessa katsauksella valamisen yleiseen historiaan ja Suomen teollisuuden kehyskertomukseen. Tämän jälkeen siirrytään valuteollisuuden omaan historiaan. Kirjoitus on osin puutteellinen uusimman historian tutkimuksen valossa, mutta myös hyvä esimerkki siitä, miten tämänkaltaisen esityksen laatiminen olisi asiaan perehtymättömälle kirjoittajalle lähes ylivoimainen tehtävä. Piha on alalla pitkään työskennellyt ammattimies, jonka tekstistä kajastaa varmuus teknillisten yksityiskohtien hallinnasta.

Itse menneisyyden käsittely teoksessa tehdään kronikkamaisesti lähteitä liiemmin mainitsematta. Kirjassa on pyritty tietokirjamaiseen käsittelytapaan, jonka johdosta valimoteollisuuden kehityksestä saakin hyvän yleiskäsityksen, vaikka lukijalle jää mieleen paljon avoimia kysymyksiä. Kirjan lopulla on esitykset valimoalan opetuksen ja tutkimuksen historiasta, oiva luettelo Suomessa toimivista valimoalan yrityksistä, sekä kuvaus alan yleisempien termien käytöstä ja synnystä. Valimoalan teollisuuden katalogi on varsin käyttökelpoinen.

¹ Kirjoittaja on Teknillisten Tieteiden Akatemian pääsihteeri.

Kuvaus valimoalan tutkimuksen ja tuotekehityksen historiasta 1970-luvun jälkeen on varmasti kirjan paras ja hyödyllisin osa. Kuvatessaan VIT:n, Teknillisen korkeakoulun (Aalto-yliopisto), Valimoinstituutin ja Tampereen teknillisen yliopiston piireissä tehtyä valimoalan perustutkimus- ja kehitystyötä, Piha tulee samalla kuvanneeksi paljolti sen tieteellisteknillisen rakenteen, jolle perustui suomalaisen tuotannon nousu maailman huipulle vuosituhannen lopulle tultaessa. Kysymys ei ollut sattumanvaraisesta tapahtumaketjusta, vaan suomalaisen yhteiskunnan kyvystä yhdistää saman tavoitteen eteen työskentelevät toimijat. Tämä suomalaisen yhteiskunnan raja-aitoja ylittävä poikkeuksellinen toimintamalli on ehdoton edellytys myös jatkossa teollisuutemme kansainvälisen kilpailukyvyn säilyttämiseksi.

Teosta olisi ehkä voinut painottaa enemmän tähän suuntaan, sen verran painavaa asiaa lukujen sisältö näiltä osin sisältää.

Pihan teos liittyy Tekla Hultinin ja Evert Laineen metalliteollisuustutkimusten aloittamaan sarjaan maamme hyvinvoinnin kannalta olennaisen tuotantokompleksin kuvaavia teoksia.